

Tisková zpráva

Tolerance k vybraným skupinám obyvatel – březen 2017

- ⊙ Nejnižší tolerance je k lidem drogově závislým, za sousedy by je nechtělo mít devět desetin dotázaných. Dalšími odmítnutými jsou lidé závislí na alkoholu a lidé s kriminální minulostí – sousedství s nimi odmítají tři čtvrtiny dotázaných.
- ⊙ Naopak chudí ani bohatí nejsou nevítanými sousedy – odmítá je jen zhruba desetina dotázaných.
- ⊙ Zhruba třetina dotázaných odmítá sousedství s lidmi jiné barvy pleti či s cizinci.
- ⊙ Míra tolerance ke zkoumaným skupinám je v dlouhodobé perspektivě (zjišťujeme ji od roku 2003) víceméně stabilní s výjimkou skokového nárůstu netolerance ke skupinám, které mohou být spojovány s projevy radikálního islamismu v Evropě (cizinci, jiné náboženství, jiná barva pleti), ke kterému došlo v roce 2015.

Zpracoval:
Milan Tuček
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 593

V rámci pravidelného výzkumu Naše společnost jsme v březnu 2017 zjišťovali postoje obyvatel České republiky k různým skupinám obyvatel. Tento vztah jsme zjišťovali otázkou, zda by dotyčný nechtěl mít dané lidi za sousedy.¹

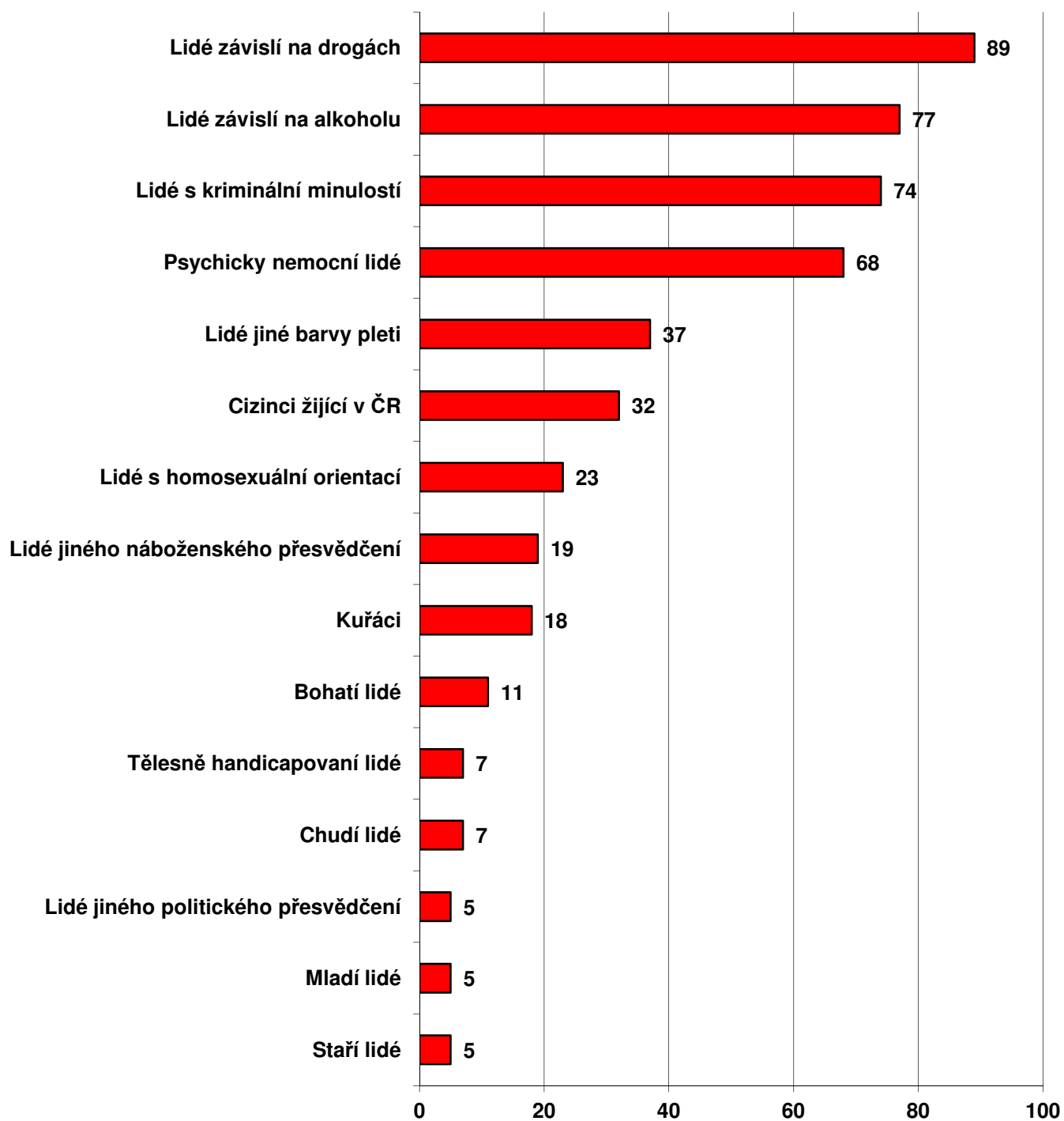
Největší odstup mají občané k lidem závislým na drogách (89 %). S více než desetibodovým odstupem následují alkoholici (77 %) a lidé s kriminální minulostí (74 %). Poslední velká distance se vztahuje k psychicky nemocným lidem, které by za sousedy nechtěly mít dvě třetiny (68 %) dotázaných. Ostatní v seznamu uvedené skupiny obyvatel již nejsou odmítány zdaleka v takové míře.

Distanci zhruba třetiny dotázaných jsme zaznamenali v případě lidí jiné barvy pleti (37 % občanů se vyjádřilo, že by je nechtělo mít za sousedy) a cizinců žijících v ČR (32 %). Kolem pětiny dotázaných se distancuje od lidí s jiným náboženským přesvědčením (19 %) a lidí s homosexuální orientací (23 %) a vlastně i od kuřáků (18 %). Sousedství s bohatými lidmi odmítá 11 % dotázaných, sousedství s chudými pak 7 %. Stejně procento by nechtělo mít sousedy tělesně handicapované. Vůči ostatním vybraným skupinám obyvatel definovaným podle věku či politického přesvědčení je odstup řídkým jevem – odmítá je 5 % dotázaných.

Ve srovnání s minulým šetřením z března 2016 se distance od vybraných skupin statisticky významně nezměnila s výjimkou dvou případů: Jednak opětovně (o 3 % body) narostla distance ve vztahu k alkoholikům na úroveň z předchozích let, naopak došlo k poklesu míry distance ve vztahu k lidem jiného náboženského vyznání (o 4 procentní body) na úroveň roku 2015. Právě v tomto roce pravděpodobně v souvislosti s teroristickými útoky radikálních islamistů došlo ke skokovému nárůstu této distance, která následně kulminovala v minulém roce 2016.

¹Znění otázky: „Následující otázka se bude týkat lidského soužití. V seznamu, který máte před sebou, jsou vypsány různé skupiny lidí. Můžete prosím vybrat všechny ty, které byste nechtěl mít za sousedy? a) Lidé jiného náboženského přesvědčení, b) lidé jiné barvy pleti, c) tělesně handicapovaní lidé, d) lidé závislí na drogách, e) chudí lidé, f) mladí lidé, g) lidé jiného politického přesvědčení, h) lidé s homosexuální orientací, i) starší lidé, j) lidé s kriminální minulostí, k) psychicky nemocní lidé, l) lidé závislí na alkoholu, m) bohatí lidé, n) kuřáci, o) cizinci žijící v ČR.“

Graf 1. Koho byste nechtěl mít za sousedy? (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. – 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Tabulka 1. Koho byste nechtěl mít za sousedy? – časové srovnání (v %)

	III/03	III/05	III/07	III/09	III/11	III/12	III/14	II/15	III/16	III/17
Lidé závislí na drogách	85	87	87	85	89	86	89	91	88	89
Lidé závislí na alkoholu	-	-	81	78	79	78	78	78	74	77
Lidé s kriminální minulostí	78	77	77	79	80	74	81	76	74	74
Psychicky nemocní lidé	-	-	51	53	63	63	67	70	68	68
Lidé jiné barvy pleti	24	22	24	25	32	31	38	38	36	37
Cizinci žijící v ČR	31	21	-	22	25	23	25	31	33	32
Lidé s homosexuální orientací	42	34	29	27	26	23	25	23	21	23
Lidé jiného náboženského přesvědčení	8	7	6	6	11	9	11	20	23	19
Kuřáci	-	-	19	16	17	16	18	18	17	18
Bohatí lidé	16	16	10	12	13	12	13	10	10	11
Chudí lidé	7	8	6	6	9	8	10	6	7	7
Tělesně handicapovaní lidé	-	-	4	6	7	8	7	6	7	7
Lidé jiného politického přesvědčení	6	4	4	3	6	5	4	4	5	5
Staří lidé	6	3	3	4	5	7	6	5	4	5
Mladí lidé	8	9	4	3	5	5	6	5	4	5

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Rozdíly ve společenském odstupu vůči různým skupinám se objevují podle pohlaví, věku, vzdělání a životní úrovně. U skupin, které jsou velkou většinou odmítány, či které jsou odmítány zanedbatelným procentem dotázaných, jsou rozdíly podle sociodemografik na úrovni několika procent a dá se říci, že česká veřejnost je v jejich hodnocení názorově homogenní. Asi má smysl se zabývat pouze skupinami, kde je situace nejednoznačná (kolem třetiny odmítavých postojů). Zde jsme zjistili:

Dotázaní s nízkou životní úrovní nechtějí mít za sousedy cizince (45 % oproti 28 % mezi dotázanými s vysokou životní úrovní), homosexuály (40 % oproti 17 %), lidi s jinou barvou pleti (57 % oproti 31 %), jiného náboženského přesvědčení (29 % oproti 16 %); pro zajímavost uvádíme i bohaté (23 % oproti 8 %).

Z hlediska věku jsme zjistili významné rozdíly u sousedů jiné barvy pleti (kohorta 60+ je odmítá z 50 %, mladí ve věku 15-19 ve 26 %) a podobně u sousedů cizinců (nejstarší generace 60+ je odmítá ve 40 % odpovědí, nejmladší ve 24 % odpovědí).

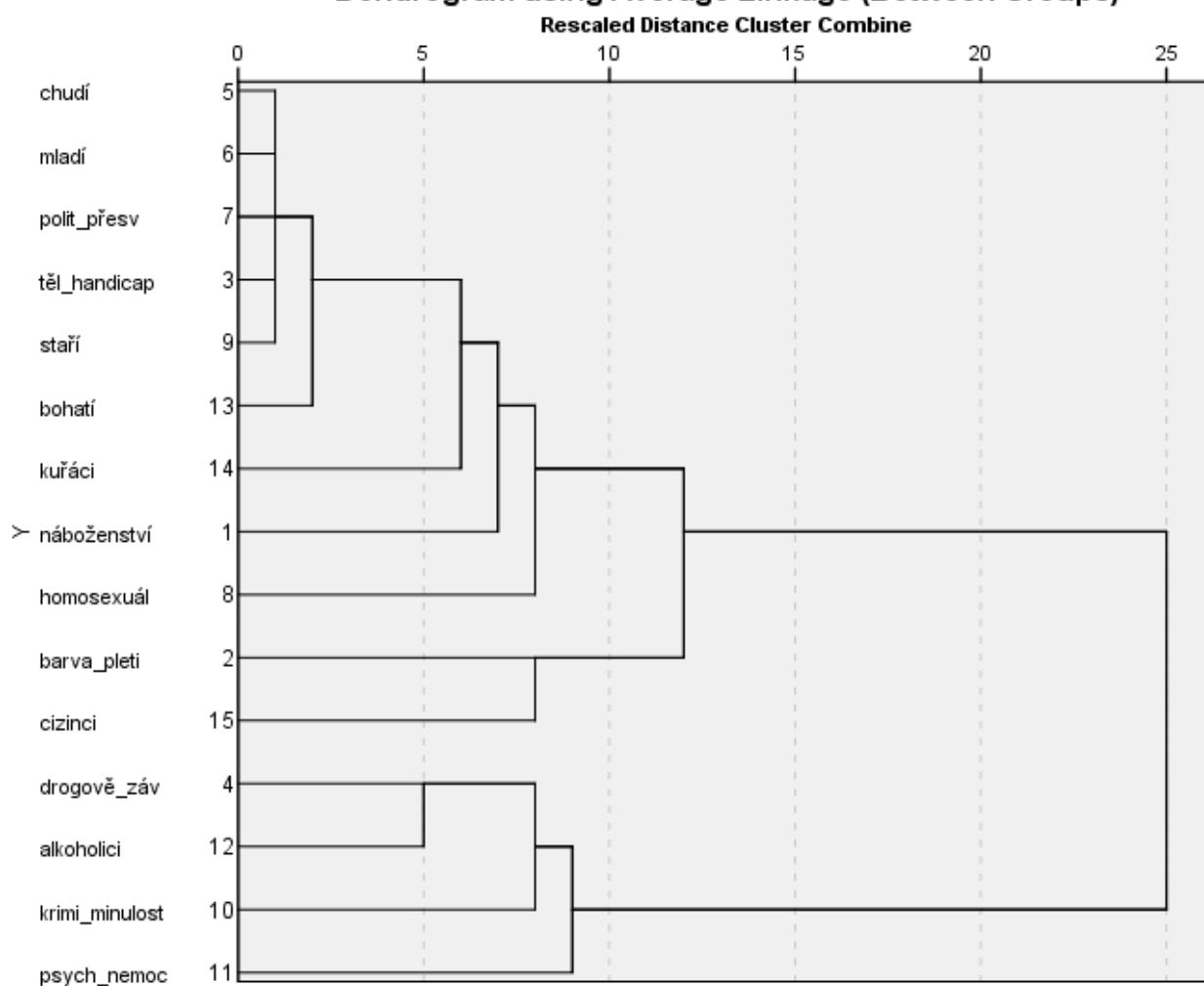
Dosažené vzdělání diferencuje v názorech na sousedství u barvy pleti (sousedy odmítá 48 % dotázaných s vyučením, 30 % s vysokoškolským vzděláním). Podobný rozdíl názorů je i na sousedy cizince. Za zmínku stojí i rozdílnost v postoji k homosexuálům (odmítá je 30 % vyučených a jen 15 % vysokoškoláků).

Homosexuálové jsou také jediná skupina, kde se významněji liší postoj dotázaných mužů a žen – sousedství odmítá 27 % mužů a 19 % žen.

Vzhledem k tomu, jak vysoký podíl respondentů odmítá sousedské soužití s lidmi s kriminální minulostí či s drogovou závislostí, nepřekvapí, že jen 3 % dotázaných nevybrala žádnou skupinu, avšak více než 5 skupin (z 15) vybrala jen jedna třetina dotázaných, 10 a více skupin pak 4 % dotázaných.

Na závěr jsme využili metodu klastrování (na zjišťované položky), která odhaluje jejich podobnost. Výsledný graf potvrzuje zjištěné procentní rozdíly a logickou provázanost postojů k dotazovaným skupinám. (Cizinci jsou navázáni na odlišnou barvu pleti, odlišné náboženství je v tomto smyslu samostatné, podobně i homosexualita, drogy jsou provázány s alkoholismem).

Dendrogram using Average Linkage (Between Groups)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. – 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v17-03</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>6. - 19. 3. 2017</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1045</i>
Počet tazatelů:	<i>259</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>OV.19</i>
Kód tiskové zprávy:	<i>ov170428</i>
Zveřejněno dne:	<i>28. dubna 2017</i>
Zpracoval:	<i>Milan Tuček</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt *Naše společnost*, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinelý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu „Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy“. |